

Správa o azyle

2025

Zhrnutie

© Agentúra Európskej únie pre azyl (EUAA), 2025

Agentúra Európskej únie pre azyl (EUAA) ani iná osoba, ktorá koná v mene agentúry EUAA, nenesie zodpovednosť za možné použitie informácií obsiahnutých v tejto publikácii.

Fotografia na titulnej strane: EUAA, záchytné centrum Pournara na Cypre

Luxemburg: Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2025

PDF ISBN 978-92-9410-774-9 doi: 10.2847/5552709 BZ-01-25-030-SK-N ISSN 2600-3090

Reprodukcia je povolená len s uvedením zdroja. Na použitie alebo reprodukciu fotografií alebo iného materiálu, na ktorý sa nevzťahuje autorské právo agentúry EUAA, si treba vyžiadať povolenie priamo od držiteľa autorských práv.

Note: *This translation has not been verified by the EUAA.*

Správa o azyle 2025

**Výročná správa o situácii v oblasti azylu
v Európskej únii**

ZHRNUTIE

jún 2025

Predslov

Prijatie Nového paktu o migrácii a azyle bolo míľnikom vo vývoji spoločného európskeho azylového systému (CEAS), ktorý signalizoval prechod do novej éry. Právne a operačné nástroje paktu vybavili Európu nástrojmi, ktoré sú flexibilné na riešenie potrieb ochrany v prostredí zvýšenej neistoty, meniacich sa migračných modelov a nepredvídateľných zmien v zahraničnej politike. Európske krajiny, konajúce ako spoločenstvo hodnôt, opakovane preukázali svoje odhodlanie spolupracovať, spájať svoje prostriedky, integrovať svoje úsilie a vyvíjať riešenia na zabezpečenie prístupu k ochrane pre tých, ktorí ju potrebujú.

Agentúra Európskej únie pre azyl (EUA) zohrala kľúčovú úlohu v pomoci krajinám EÚ+ pri budovaní základov a optimalizácii reakcií týkajúcich sa ochrany. V tomto smere sa v roku 2024 dosiahol významný pokrok. Napríklad špecializovaný program agentúry týkajúci sa paktu pomohol členským štátom pripraviť sa na praktické vykonávanie paktu tým, že poskytol prispôsobenú odbornú prípravu, situačné povedomie a kvalitné nástroje a usmernenia týkajúce sa postupov. Vďaka presadzovaniu svojej úlohy ako centra excelentnosti v oblasti odbornej prípravy získala agentúra EUA od maltských orgánov oficiálne uznanie ako poskytovateľ vysokoškolského vzdelávania. Prostredníctvom tohto mechanizmu bude agentúra budovať kapacity v členských štátoch na prevádzkovanie účinných a harmonizovaných azylových a prijímacích systémov.

Prijatie vôbec prvej stratégie agentúry v oblasti základných práv je prejavom nášho záväzku zabezpečiť, aby sa v rámci našich činností v plnej miere dodržiavali práva žiadateľov o medzinárodnú ochranu. Podobne je cieľom vytvorenia monitorovacieho mechanizmu agentúry EUA predchádzať možným nedostatkom vo fungovaní vnútroštátnych systémov alebo ich identifikovať, čím sa zlepší praktické uplatňovanie CEAS. Prvé monitorovacie cvičenia prebiehajú už v roku 2025. Na ďalšiu pomoc vnútroštátnym operáciám nasadila agentúra rekordný počet pracovníkov v 13 členských štátoch.

Agentúra uznáva, že základom informovanej tvorby politík je situačné povedomie založené na kvalitných a rôznorodých zdrojoch informácií, a preto vydáva množstvo analytických výstupov o azyle, medzi ktorými je aj táto hlavná publikácia. Tento rok vám predkladáme správu o azyle v prepracovanej, stručnejšej forme s cieľom predstaviť ročný vývoj týkajúci sa CEAS a cielené prehľady týkajúce sa jednotlivých krajín. Tento nový formát nezmenil podstatu správy o azyle: je to váš hlavný zdroj analytického a vyváženého pohľadu na azyl v Európe. Ako taký bude použitý ako dôležitý zdroj pre vôbec prvú výročnú správu o azyle a migrácii, ktorú pripravuje Európska komisia.

Nina Gregori
výkonná riaditeľka
Agentúra Európskej únie pre azyl

Obsah

Predslov	4
Úvod	6
1. Hlavný vývoj v oblasti azylu v Európskej únii v roku 2024	7
2. Prístup ku konaniam	8
3. Iniciatívy na zefektívnenie a harmonizáciu konaní o azyle	9
4. Prehodnotenie prijímania	10
5. Zodpovednosť za žiadosť o medzinárodnú ochranu	11
6. Harmonizovaný prístup k presídľovaniu a humanitárnemu prijímaniu	12
7. Práva osôb s udelenou medzinárodnou ochranou na inklúziu a integráciu	13
Rámček 1. Dočasná ochrana pre vysídlené osoby z Ukrajiny	14
8. Právne záruky pre deti a žiadateľov s osobitnými potrebami	15
Záverečné poznámky	17

Úvod

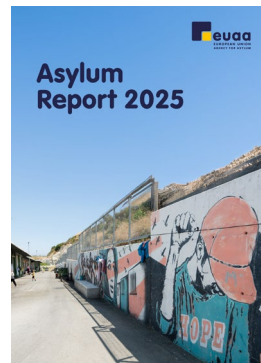
Zhrnutie [Správy o azyle 2025: Výročná správa o situácii v oblasti azylu v Európskej únii](#) je zhrnutím kľúčového vývoja v oblasti medzinárodnej ochrany, ktorý je podrobne opísaný v hlavnej správe. Zhrnutie je k dispozícii v [30 jazykoch](#) vrátane všetkých jazykov EÚ a albánčiny, arabčiny, macedónčiny, ruštiny, srbčiny, turečtiny a ukrajinčiny.

Informácie, ktoré sú uvedené v hlavnej správe, je možné filtrovať prostredníctvom rôznych používateľsky ústretových zdrojov:

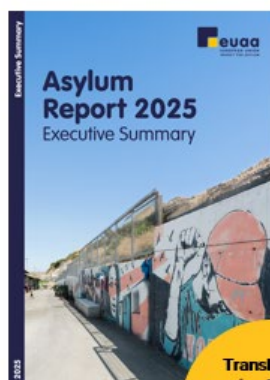
- [Národná databáza vývoja v oblasti azylu](#) predstavuje legislatívny, inštitucionálny a politický vývoj, ktorý je opísaný v správe. Aktualizácie možno vyhľadávať podľa krajiny, témy, roka a druhu vývoja. Tieto informácie sú takisto zhrnuté a uvedené v tabuľke podľa krajín a tematických oblastí v dokumente PDF.
- V správe sa predstavuje výber judikatúry na základe [databázy judikatúry EUAA](#). Hypertextové odkazy v texte privedú čitateľov ku konkrétnemu prípadu v databáze.
- Zdroje použité na vypracovanie správy o azyle sú uvedené v zozname odkazov na konci správy. Sú k dispozícii aj v samostatnom, podrobnom dokumente [Zdroje správy o azyle 2025](#), zoskupené podľa typu zdroja. Čitatelia môžu ľahko zistiť, či zdroje pochádzajú z európskych inštitúcií a agentúr, medzinárodných organizácií, vnútroštátnych orgánov, organizácií občianskej spoločnosti alebo think-tankov a akademickej obce.

Aktuálne informácie o činnostiach agentúry EUAA a podpore pre členské štáty nájdete v infografike: <https://euaa.europa.eu/asylum-report-2025/section-10-euaa-support-2024>

Hlavné informácie o vývoji podľa jednotlivých krajín sú uvedené v prehľadoch týkajúcich sa jednotlivých krajín: <https://euaa.europa.eu/asylum-report-2025/country-overviews>

Additional resources to the Asylum Report 2025

Translations
in all EU
languages
and 7 non-EU
languages

1. Hlavný vývoj v oblasti azylu v Európskej únii v roku 2024

Štyri roky po tom, ako Európska komisia navrhla [Nový pakt o migrácii a azyle](#) ako komplexný rámec pre riadenie migrácie a azylu v Európe, ho 10. apríla 2024 prijal Európsky parlament a 14. mája 2024 Rada. Prijatím Nového paktu o migrácii a azyle sa EÚ vybavila modernou, spoľahlivou a flexibilnou štruktúrou právnych a operačných nástrojov na riešenie vyvíjajúcich sa potrieb ochrany na globálnej úrovni. Po úspešnom ukončení legislatívneho procesu začali členské štáty zavádzať potrebné právne, administratívne a praktické opatrenia na uplatňovanie ustanovení paktu. S cieľom usmerniť túto prácu Európska komisia v júli 2024 vydala [spoločný plán vykonávania Paktu o migrácii a azyle](#) (CIP), v ktorom stanovila konkrétne míľniky, ktoré sa majú dosiahnuť v stanovenom časovom horizonte.

Na základe usmernení uvedených v CIP krajiny EÚ+ vypracovali svoje individuálne národné plány vykonávania. Členské štáty koordinovali úsilie a spojili všetky orgány, ktoré mali byť zapojené do vykonávania paktu, s cieľom poskytnúť podnety, vzájomne obohacovať nápady a vypracovať akčné plány pre ďalší postup. Regionálne správy boli zapojené do procesu v oblastiach patriacich do ich právomoci, ako sú sociálne záležitosti, vzdelávanie a integrácia. Príprava na vykonávanie paktu bola pre členské štáty mimoriadne náročná na zdroje. Reforma takéhoto rozsahu a zložitosti si vyžaduje rozsiahle finančné, administratívne a ľudské zdroje. To predstavuje výzvu pre kapacitu mnohých členských štátov, najmä keď zachovali kontinuitu činností pri spracovávaní trvalo vysokého prílevu žiadostí.

Počas procesu vykonávania zohrávali agentúry EÚ kľúčovú úlohu prostredníctvom spoločného využívania zdrojov a odborných znalostí. Agentúra EUAA prostredníctvom svojho špecializovaného programu paktu poskytovala podporu viacerými spôsobmi, a to aj prostredníctvom špecializovanej odbornej prípravy a vypracovania usmerňovacích dokumentov, nástrojov kvality, noriem a ukazovateľov na podporu praktického vykonávania paktu.

Od predloženia návrhov paktu v roku 2020 sa viacerí aktéri vyjadrili, že niektoré ustanovenia si môžu vyžadovať osobitnú pozornosť, aby sa zabezpečil úplný súlad so základnými právami. Predovšetkým treba upriamiť pozornosť na skutočnosť, že inštitúcie EÚ a členské štáty musia zabezpečiť poskytnutie primeraných zdrojov, aby sa riadne zaručilo účinné uplatňovanie procesných záruk a úplné dodržiavanie základných práv osôb hľadajúcich ochranu v EÚ.

V kontexte vývoja súvisiaceho s prijatím a vykonávaním Nového paktu o migrácii a azyle sa európska politická agenda zameriavala na úsilie o účinnú kontrolu vonkajších pozemných a námorných hraníc EÚ a na iniciatívy na ďalšie riešenie obchodovania s ľuďmi. Európska komisia a organizácie občianskej spoločnosti pokračovali v konzultáciách počas celého roka 2024, zatiaľ čo mnohé projekty, ktoré vykonávajú organizácie občianskej spoločnosti, financuje Generálne riaditeľstvo pre migráciu a vnútorné záležitosti.

V roku 2024 EÚ naďalej poskytovala Ukrajine svoju neochvejnú politickú, finančnú a humanitárnu podporu a poskytovala útočisko miliónom vysídlených osôb z Ukrajiny. Rozhodnutím Rady Európskej únie z júna 2024 o predĺžení dočasnej ochrany do marca 2026

sa zabezpečila stabilita a bezpečnosť približne 4,4 milióna osôb s poskytnutou dočasnou ochranou, ktoré sa zdržiavajú v krajinách EÚ. Vzhľadom na rastúcu zložitú medzinárodného geopolitického prostredia a diplomacie je ťažké predvídať vývoj situácie na Ukrajine a migráciu Ukrajincov do Európy.

Pokiaľ ide o vonkajší rozmer migračnej a azylovej politiky, EÚ pokračovala v rozvíjaní komplexných partnerstiev s krajinami pôvodu a tranzitu vrátane úsilia o riešenie základných príčin neoprávnenej migrácie, zvyšovania kapacít v oblasti riadenia hraníc a boja proti obchodovaniu s ľuďmi, poskytovania riešení týkajúcich sa ochrany vysídlenému obyvateľstvu na celom svete a ponúkaniu bezpečných a legálnych ciest do Európy ako alternatívy neoprávnenej migrácie.

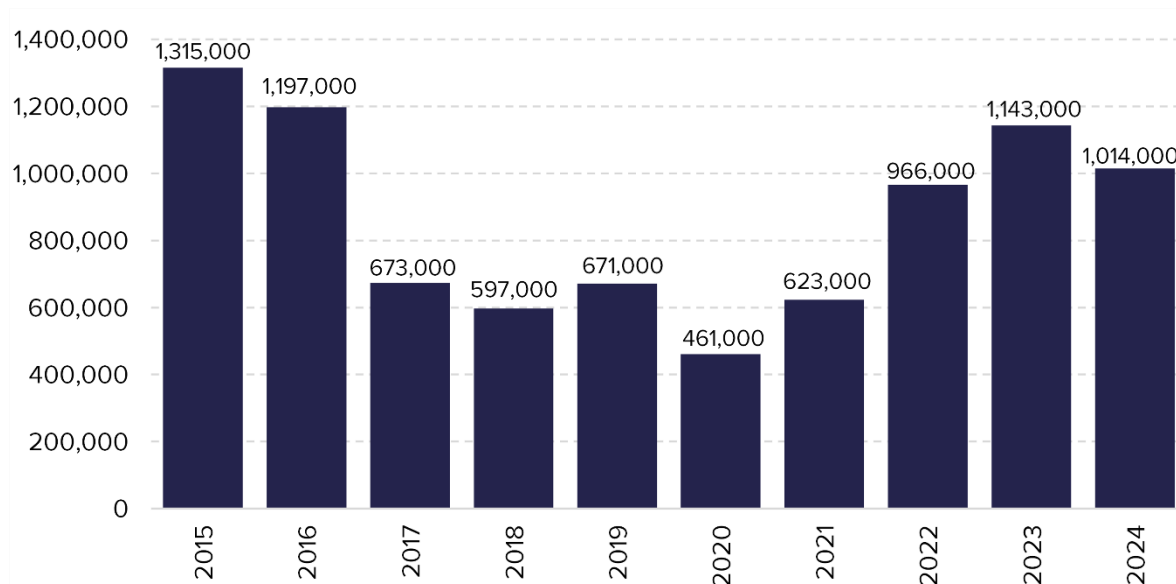
Súdny dvor Európskej únie (SDEÚ) v rámci svojej úlohy, ktorou je zabezpečiť harmonizovaný výklad a uplatňovanie práva EÚ, vydal v roku 2024 približne 20 rozsudkov a uznesení, v ktorých sa vykladajú rôzne ustanovenia CEAS. Ďalšie informácie nájdete v [judikatúre týkajúcej sa azylu, ktorú Súdny dvor EÚ vyniesol v roku 2024](#), informačný list č. 32.

2. Prístup ku konaniam

V roku 2024 sa počet žiadostí o medzinárodnú ochranu v porovnaní s rokom 2023 znížil o 11 %, pričom krajiny EÚ+ druhý rok po sebe prijali len niečo viac ako 1 milión žiadostí (pozri obrázok 1).

Obrázok 1. Počet žiadostí o azyl v krajinách EÚ+, 2015 – 2024

Zdroj: Údaje agentúry EUAA z EPS k 3. februáru 2025.

Takmer štyri pätiny všetkých žiadostí v krajinách EÚ+ prijalo len päť krajín: Nemecko (237 000 žiadostí), Španielsko (166 000), Taliansko (159 000), Francúzsko (159 000) a Grécko (74 000). Pri posudzovaní žiadostí o azyl v pomere k počtu obyvateľov najviac žiadostí na obyvateľa

dostali Cyprus a Grécko. To však neodráža počet rozhodnutí o dočasnej ochrane, ktoré krajiny EÚ+ vydali v roku 2024 (pozri rámček 1).

Päť najčastejších štátnych príslušností žiadateľov o medzinárodnú ochranu v krajinách EÚ+ zostalo rovnakých ako v roku 2023: Sýrčania (151 000 žiadostí), Afganci (87 000), Venezuelčania (74 000), Turci (56 000) a Kolumbijčania (52 000). S výnimkou Venezuelčanov, ktorí podali rekordný počet žiadostí, zvyšné štyri štátne príslušnosti podali menej žiadostí ako v predchádzajúcom roku. Zatiaľ čo počet žiadostí mnohých štátnych príslušností mimo prvej päťky klesol, iné štátne príslušnosti dosiahli rekordné počty žiadostí vrátane Bangladéšanov (43 000 žiadostí), Peruáncov (27 000), Malijčanov (17 000), Senegalčanov (14 000), Haitanov (12 000), Srílančanov (9 800), Číňanov (7 200) a Mauretáncov (5 700). V roku 2024 bol zaznamenaný aj rekordný počet Palestínčanov (12 000 žiadostí) a súvisiaci nárast počtu žiadateľov bez štátnej príslušnosti (3 600).

Vzhľadom na pretrvávajúci vysoký prílev žiadateľov o medzinárodnú ochranu sa vnútroštátne diskusie a politiky zameriavali na účinnú ochranu hraníc. Krajiny EÚ+ využili kombináciu proaktívnych a reaktívnych opatrení na prevenciu a riadenie neoprávnenej migrácie, ktorá niekedy mohla mať vplyv na účinný prístup na územie. Takéto opatrenia zahŕňali obmedzenie prístupu na územie umožnením vstupu len cez určené hraničné priechody, vytvorenie nárazníkových pásiem na hraniciach, zintenzívnenie hliadkovej činnosti a zvýšenie rozpočtu na ochranu hraníc.

Niektoré krajiny EÚ+ pokračovali v trende z minulých rokov a zaviedli postupy, ktoré čo najskôr rozlišujú medzi osobami, ktoré potrebujú ochranu, a tými, ktoré ju nepotrebujú, pričom osoby, ktoré ju nepotrebujú, sú nasmerované na konania o návrate. Ďalšie vnútroštátne iniciatívy spojili príslušné orgány na jednom mieste s cieľom uľahčiť koordináciu medzi orgánmi a skrátiť časy spracovania. Napriek úsiliu vnútroštátnych orgánov v priebehu roka 2024 boli vo viacerých krajinách hlásené oneskorenia v prístupe ku konaniu o azyle, pričom žiadatelia v niektorých prípadoch čakali celé mesiace, kým získali termín na formalizovanie svojej žiadosti.

3. Iniciatívy na zefektívnenie a harmonizáciu konaní o azyle

Legislatívne a politické diskusie v roku 2024 sa sústredili na budovanie odolných a efektívnych azylových systémov. Úsilie bolo zamerané na urýchlenie konaní a optimalizáciu využívania dostupných zdrojov, a to aj prostredníctvom inštitucionálnej reštrukturalizácie, digitalizácie konaní a odbornej prípravy a profesijného rozvoja. Napriek tomu boli niekedy hlásené problémy týkajúce sa možnosti získať poradenstvo a konzultácie na samom začiatku konania, najmä na hraniciach a v zaistení.

Krajiny EÚ+ s využitím aktuálnych informácií o krajine pôvodu (COI) prispôbili svoje politiky a rozhodovacie postupy určitým profilom žiadateľov. Napríklad po páde režimu Baššára al-Asada v Sýrii v decembri 2024 a nejasnej situácii v krajine krajiny EÚ+ pozastavili rozhodnutia o potrebách ochrany sýrskych žiadateľov. Súdy zohrali kľúčovú úlohu pri formovaní postupov súvisiacich s koncepciami bezpečných krajín a ich následným uplatňovaním. Hoci sa v týchto

rozsudkoch vykladali ustanovenia (prepracovanej) smernice o konaní o azyle (APD), očakáva sa, že budú slúžiť aj ako usmernenia pre vykonávanie nových požiadaviek v nariadení o konaní o azyle (APR).

V roku 2024 vydali azylové orgány krajín EÚ+ 795 000 rozhodnutí o žiadostiach o azyl v konaní na prvom stupni. To je najviac od roku 2017. Väčšinu rozhodnutí vydalo už štvrtý rok za sebou Nemecko a Francúzsko, ktoré spolu tvorili takmer polovicu celkového počtu rozhodnutí v krajinách EÚ+.

Napriek zvýšenému počtu rozhodnutí prijatých v mnohých krajinách bolo na konci decembra 2024 nevybavených 981 000 prípadov, čo je jeden z najvyšších počtov v histórii. V tejto súvislosti sa mnohé orgány sústredili na to, aby sa konanie o azyle ešte zrýchlilo, a zamerali sa na čo najväčšie zníženie počtu nevybavených prípadov pred povinným uplatňovaním paktu v júni 2026 v snahe predísť tomu, aby sa staré a nové pravidlá museli uplatňovať súbežne (v závislosti od dátumu podania žiadosti) počas dlhého obdobia. Okrem prijímania nových zamestnancov a digitalizácie orgány uplatňovali rôzne metódy riadenia zaťaženia prípadmi s cieľom zvýšiť svoju efektívnosť. Napriek týmto opatreniam boli konania o azyle v niektorých krajinách zdĺhavé a počet nevybavených prípadov sa naďalej zvyšoval.

Úsilie o zvýšenie efektívnosti sa zameralo aj na konania o opravnom prostriedku. Vyšší počet prípadov čakajúcich na odvolanie podnietil súdy investovať do prijatia ďalších zamestnancov a zvýšenia kapacity spracovania. Na zlepšenie kvality súdnych konaní viaceré súdy poskytovali sudcom kontinuálny profesijný rozvoj, často s podporou agentúry EUAA.

4. Prehodnotenie prijímania

Viaceré výzvy a kritické situácie v oblasti prijímania v posledných rokoch podnietili orgány v mnohých krajinách EÚ+, aby komplexne preskúmali svoje prijímacie systémy. Prijatie prepracovanej smernice o prijímacích podmienkach (RCD) v roku 2024 podnietilo ďalšie zmeny v riadení prijímania.

Celkový tlak na prijímacie systémy pretrvával aj v roku 2024. Hoci sa počet prijímaných osôb v niektorých krajinách znížil, prílev žiadateľov zostal vysoký a naďalej pretrvávali problémy s odlevom, napríklad v dôsledku všeobecnej situácie v oblasti bývania v niektorých krajinách EÚ+. Okrem toho pretrvávala dvojité výzva spočívajúca v prijímaní žiadateľov o azyl a osôb s poskytnutou dočasnou ochranou.

Krajiny EÚ+ investovali značné zdroje na zlepšenie svojich prijímacích zariadení, reštrukturalizáciu svojich prijímacích orgánov, rozvoj nových stratégií prijímania a zvýšenie ľudských kapacít prostredníctvom náboru a odbornej prípravy. Napriek tomu pretrvávali niektoré z predchádzajúcich nedostatkov, ako napríklad preplnenosť, bezpečnostné riziká pre ubytované osoby a personál, znížená kapacita na poskytovanie primeranej následnej starostlivosti v prípade fyzických a duševných problémov vrátane traumy, nedostatok súkromia pre ubytované osoby, nedostatky vo vzdelávacej podpore pre deti, prekážky v prístupe na trh práce a fenomén bezdomovectva počas čakania na prijatie. Oneskorenia v prístupe k prijímaniu podnietili súdne orgány k tomu, aby zdôraznili, že žiadateľom sa musia zabezpečiť vhodné materiálne prijímacie podmienky od okamihu podania žiadosti a akákoľvek

iná prax, napríklad používanie čakacích zoznamov, by nestačila na splnenie povinností vyplývajúcich z práva EÚ.

Nadalej rástla [judikatúra](#) v súvislosti s výkladom dôstojnej životnej úrovne a tým, ako by orgány mali uplatňovať pravidlá znižovania alebo odnímania materiálnych prijímacích podmienok. V niekoľkých prípadoch súdy odsúdili orgány za to, že nezabezpečili primerané prijímacie podmienky.

5. Zodpovednosť za žiadosť o medzinárodnú ochranu

Krajiny EÚ+ nadalej zvyšovali účinnosť dublinského systému, a to aj prostredníctvom pokračujúceho uplatňovania dublinského plánu, ktorý bol prijatý v novembri 2022 s cieľom zlepšiť vykonávanie odovzdávania osôb do zodpovedného členského štátu.

V roku 2024 bolo vykonaných celkovo 17 000 odovzdaní podľa dublinského nariadenia, čo predstavuje približne 14 % nárast v porovnaní s rokom 2023. Bolo to najviac od roku 2019, ale stále oveľa menej ako pred pandemiou. Viaceré vykazujúce krajiny vykonali viac odovzdaní ako v roku 2023, pričom niektoré realizovali najviac odovzdaní v histórii.

- Najviac odovzdaní **vykonalo** Nemecko, Francúzsko a Švajčiarsko.
- Najviac odovzdaní **prijalo** Nemecko, Španielsko a Francúzsko.
- Skupiny štátnych príslušností, ktoré boli najčastejšie odovzdávané, **boli Afganci, Sýrčania, Alžírčania a Turci.**

Podľa predbežných údajov, ktoré si pravidelne vymieňa agentúra EUAA s 29 krajinami EÚ+, bolo v reakcii na odoslané dožiadania podľa dublinského nariadenia v roku 2024 vydaných 147 000 rozhodnutí. V porovnaní s rokom 2023 (rekordný počet rozhodnutí) to predstavuje 18 % pokles, keďže počet žiadostí o azyl klesol o viac ako desatinu a pomer dublinských rozhodnutí k počtu žiadostí sa znížil na 14 % (najnižší za posledných osem rokov). Tento pokles naznačuje zníženie počtu žiadateľov o azyl, ktorí sa presúvajú z prvej krajiny príchodu do inej, aby podali novú žiadosť (tzv. sekundárny pohyb), a tým aj zníženie vplyvu na počet azylových prípadov vo všeobecnosti.

Krajiny EÚ+ ďalej investovali do projektov digitalizácie a IKT, a to buď osobitne pre dublinské jednotky, alebo ako súčasť väčších iniciatív týkajúcich sa azylových alebo imigračných konaní vo všeobecnosti. Spolupráca medzi krajinami EÚ+ pokračovala aj mimo formalizovaných kanálov styčných dôstojníkov a bilaterálnych dohôd. Niekoľko krajín EÚ+ sa v roku 2024 zúčastnilo na výmennom programe agentúry EUAA, ktorý bol zameraný na účinné zlúčenie rodiny. Bilaterálne študijné návštevy umožnili konkrétnym krajinám ďalej posilniť ich spoluprácu. V druhej polovici roka sa krajiny EÚ+ začali pripravovať na vykonávanie nariadenia o riadení azylu a migrácie (AMMR). S cieľom podporiť vykonávanie paktu na vnútroštátnej úrovni agentúra EUAA pracovala na nových informačných letákoch o nariadení o riadení azylu a migrácie a o systéme Eurodac, nových usmerneniach a spoločnom vzore pre vyhľadávanie rodinných príslušníkov, ako aj usmerneniach týkajúcich sa pohovorov na diaľku (vrátane pohovorov v dublinskom konaní). Reforma a zjednodušenie dublinského systému zostáva kľúčovým prvkom fungovania systému CEAS.

6. Harmonizovaný prístup k presídľovaniu a humanitárnemu prijímaniu

V roku 2024 bolo z tretích krajín do EÚ+ presídlených takmer 14 000 utečencov, čo je druhý najnižší počet zaznamenaný od roku 2016, pričom najnižší bol zaznamenaný v roku 2020, keď odovzdávanie výrazne obmedzovala pandémia ochorenia COVID-19. Nemecko a Francúzsko sa podieľali na takmer 60 % presídlení. Najviac presídlenou skupinou zostali

Sýrčania, ktorí s 5 300 presídleniami tvorili 40 % z celkového počtu presídlení.

Existujúci tlak na vnútroštátne prijímacie systémy a v dôsledku toho aj nedostatok ubytovacích miest bol v krajinách EÚ+ vnímaný ako prekážka vykonávania programov presídľovania a humanitárneho prijímania. Na zmiernenie situácie boli v niektorých krajinách zriadené špecializované skupiny v rámci obcí, ktoré pomáhali utečencom pri hľadaní bývania, pričom podporu poskytovali aj súkromné osoby. Nedostatok prijímacích kapacít viedol k tomu, že niektoré krajiny pozastavili svoje programy presídľovania.

Na operačnej úrovni mala nestabilná bezpečnostná situácia na Blízkom východe v dôsledku vojny v Gaze značný vplyv na organizáciu výberových misií, orientačné stretnutia pred odchodom a cestovné opatrenia pre vybraných utečencov v týchto oblastiach. Pokiaľ ide o odovzdávanie utečencov, pretrvávali problémy pri získavaní výstupných povolení z krajín odchodu, ako je Irán, Libanon a Pakistan, v ktorých sa uplatňujú výstupné poplatky.

Niekoľko vnútroštátnych správnych orgánov sa obrátilo na programy súkromného sponzorstva s cieľom zmierniť tlak na prijímacie systémy a podporiť inkluzívne a ústretové komunity pre integráciu. V rokoch 2024 – 2025 sa pozornosť naďalej zameriava na presídľovanie Afgancov a utečencov v krajinách pozdĺž trasy cez centrálnu Stredozem, ako aj zo Strednej a Južnej Ameriky. Hoci Sýrčania boli v posledných rokoch v popredí úsilia EÚ, pozastavenie spracúvania žiadostí o medzinárodnú ochranu podaných Sýrčanmi vo viacerých krajinách EÚ+ až do stabilizácie situácie v krajine malo vplyv aj na rozhodnutia o postavení sýrskych štátnych príslušníkov určených na presídlenie.

7. Práva osôb s udelenou medzinárodnou ochranou na inklúziu a integráciu

Obsah ochrany sa vzťahuje na práva, na ktoré majú osoby, ktorým sa udelila určitá forma ochrany, nárok v krajine azylu, ako aj na súvisiace povinnosti. Ochrana sa udeľuje, keď žiadatelia dostanú kladné rozhodnutie o priznaní postavenia utečenca alebo postavenia osoby s doplnkovou ochranou (označované aj ako postavenia harmonizované na úrovni EÚ). Miera uznaných žiadostí sa vzťahuje na počet kladných výsledkov vyjadrená ako percentuálny podiel celkového počtu rozhodnutí o žiadostiach o medzinárodnú ochranu. Hoci vnútroštátne formy ochrany priznávajú štátnym príslušníkom tretích krajín postavenie osoby s ochranou, tieto postavenia, ktoré nie sú harmonizované vo všetkých krajinách EÚ+, nie sú spravidla zahrnuté do výpočtu miery uznaných žiadostí.

V roku 2024 zostala miera uznaných žiadostí stabilná na úrovni 42 %. Toto súhrnné percento však zakrýva rozdiely v dvoch dimenziách. Spomedzi kladných rozhodnutí sa podiel rozhodnutí o udelení doplnkovej ochrany za posledné dva roky zvýšil. Okrem toho boli zaznamenané výrazné rozdiely v kladných rozhodnutiach medzi jednotlivými štátnymi príslušnosťami. Miera uznaných žiadostí v prvom stupni bola najvyššia v prípade Palestínčanov (91 %), Sýrčanov (90 %), Burkinčanov (85 %), Malijčanov (84 %), Eritrejanov (82 %) a Ukrajincov (80 %).

Okrem foriem medzinárodnej a dočasnej ochrany, ktoré upravuje EÚ, môžu krajiny EÚ+ udeliť aj vnútroštátnu formu ochrany. Z rozhodnutí, ktorými sa nepriznalo postavenie upravené EÚ, približne 23 % udelilo určitú formu vnútroštátnej ochrany, čím sa zvýšil skutočný počet osôb, ktorým sa udelila ochrana v Európe.

V posledných rokoch došlo v tejto oblasti k niekoľkým legislatívnym a politickým zmenám, napríklad umožneniu pobytu na základe humanitárnych dôvodov alebo pokročilej integrácii osoby z dôvodu dlhšieho pobytu v krajine. Politická diskusia v mnohých vnútroštátnych kontextoch sa naďalej zameriavala na aspekty súvisiace s dĺžkou povolení na pobyt pre osoby s udelenou medzinárodnou ochranou, perspektívami získania dlhodobého pobytu alebo občianstva, spôsobmi zlúčenia rodiny v závislosti od priznaného postavenia a dôvodmi na obnovenie alebo odňatie medzinárodnej ochrany.

Po udelení medzinárodnej ochrany sa osoby naďalej stretávali s problémami pri úspešnej integrácii. Hlavnou oblasťou, ktorá vyvolávala obavy, bol aj naďalej prechod zo prijímacieho zariadenia na bežný trh s ubytovaním. Orgány na miestnej úrovni hrajú čoraz dôležitejšiu úlohu pri vykonávaní národných integračných stratégií, zatiaľ čo služby poskytované organizáciami občianskej spoločnosti zostávajú kľúčom k účinnej integrácii, pretože často vyplňajú medzery v podporných službách.

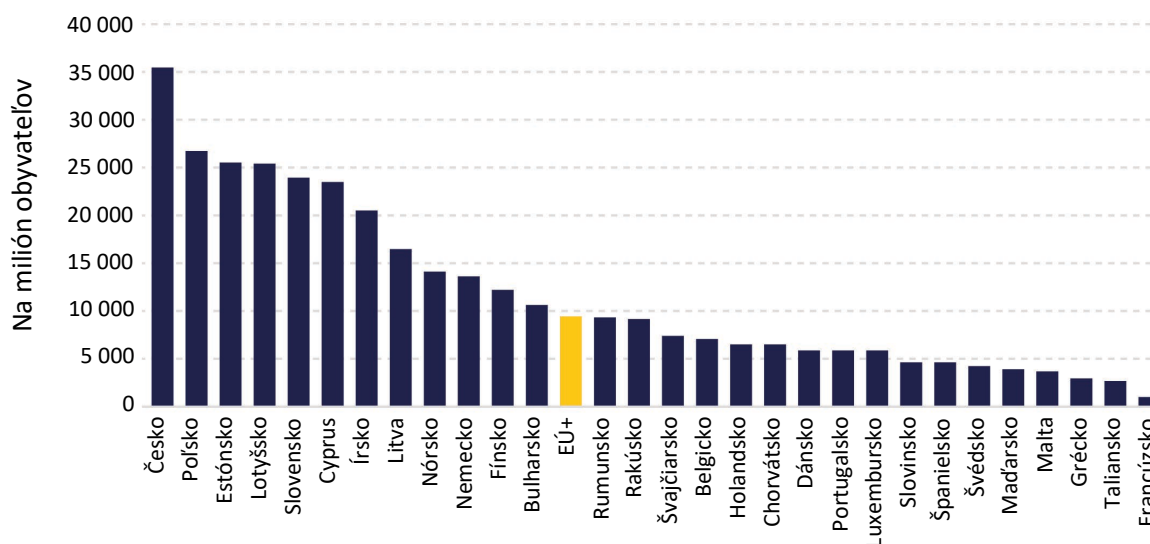

Rámček 1. Dočasná ochrana pre vysídlené osoby z Ukrajiny

Na konci roka 2024 sa v krajinách EÚ+ nachádzalo približne 4,4 milióna osôb s poskytnutou dočasnou ochranou. Tento údaj je od začiatku roka 2023 relatívne stabilný a naďalej významne prispieva k celkovému počtu ľudí s potrebami ochrany v Európe. Takmer polovica všetkých osôb s poskytnutou dočasnou ochranou bola v Nemecku (1,2 milióna) a Poľsku (niečo menej ako 1 milión). V pomere k veľkosti populácie bol v Česku najvyšší počet osôb s poskytnutou dočasnou ochranou na obyvateľa (pozri obrázok 2).

Obrázok 2. Počet osôb s poskytnutou dočasnou ochranou na 1 milión obyvateľov podľa prijímajúcej krajiny, 2024

Zdroj: Veľkosť populácie: Eurostat (DEMO_GIND) extrahované 5. februára 2025. Osoby s poskytnutou dočasnou ochranou: Eurostat (MIGR_ASYTPSM) extrahované 5. februára 2025.

Počas tretieho roka od ruskej invázie sa krajiny EÚ+ čoraz viac zameriavali na integráciu vysídlených Ukrajincov, pričom mnohé z nich zaviedli iniciatívy na podporu prístupu na trh práce, osvojenie si jazyka, komunitné aktivity a získanie povolenia na dlhodobý pobyt. Osoby s poskytnutou dočasnou ochranou boli povzbudené k tomu, aby opustili prijímanie a ďalej sa začlenili do spoločnosti nájdením si svojho vlastného bývania. Niekedy to bolo náročné a hrozilo riziko bezdomovectva. UNHCR pokračoval vo vykonávaní svojho regionálneho plánu reakcie na utečencov (RRP) v pobaltských štátoch, Poľsku, Česku, na Slovensku, v Maďarsku, Rumunsku, Bulharsku a Moldavsku.

8. Právne záruky pre deti a žiadateľov s osobitnými potrebami

Žiadatelia o medzinárodnú ochranu môžu byť pred vysídlením, ale aj počas cesty vystavení zneužívaniu, vykorisťovaniu a násiliu. Medzi nimi je mnoho žien, dievčat a chlapcov, ktorí zažili extrémne formy násilia vrátane sexuálneho násilia. V záujme zvýšenia reakcií týkajúcich sa ochrany Nový pakt o migrácii a azyle obsahuje opatrenia na rýchlejšiu identifikáciu a rýchle následné opatrenia, pokiaľ ide o zraniteľnosti a osobitné procesné a prijímacie potreby.

V roku 2024 vnútroštátne orgány zdôraznili svoj záväzok dodržiavať tieto nové požiadavky, ale zároveň uviedli, že táto oblasť je jednou z najnáročnejších oblastí. Organizácie občianskej spoločnosti zhodnotili, že hlavným problémom je nedostatok zdrojov na rýchlu identifikáciu, posúdenie veku, opatrovníci a následné služby, ako je napríklad starostlivosť o duševné zdravie. Vzhľadom na pretrvávajúci tlak na azylové a prijímacie orgány sa znížila kapacita na poskytovanie primeranej následnej starostlivosti v súvislosti s fyzickými a duševnými problémami vrátane traumy.

V máji 2024 bola prijatá revidovaná smernica EÚ o boji proti obchodovaniu s ľuďmi, ktorej rozsah pôsobnosti sa rozšíril tak, aby zahŕňal nútené manželstvá, nezákonnú adopciu a zneužívanie náhradného materstva ako trestné činy. Smernica tiež zaväzuje členské štáty zaviesť prísnejšie nástroje na vyšetrovanie a stíhanie nových foriem vykorisťovania a poskytovať vyššiu úroveň podporných služieb obetiam obchodovania s ľuďmi. Viaceré krajiny EÚ+ vypracovali alebo aktualizovali svoje národné akčné plány na boj proti obchodovaniu s ľuďmi založené na nových pravidlách. Zainteresované strany zaznamenali so znepokojením rýchlo sa vyvíjajúce a rastúce využívanie nových technológií na obchodovanie s ľuďmi a vykorisťovanie a zdôraznili potrebu harmonizovaného zberu údajov s cieľom lepšie pochopiť tento jav a pripraviť primeranejšie protipatrenia.

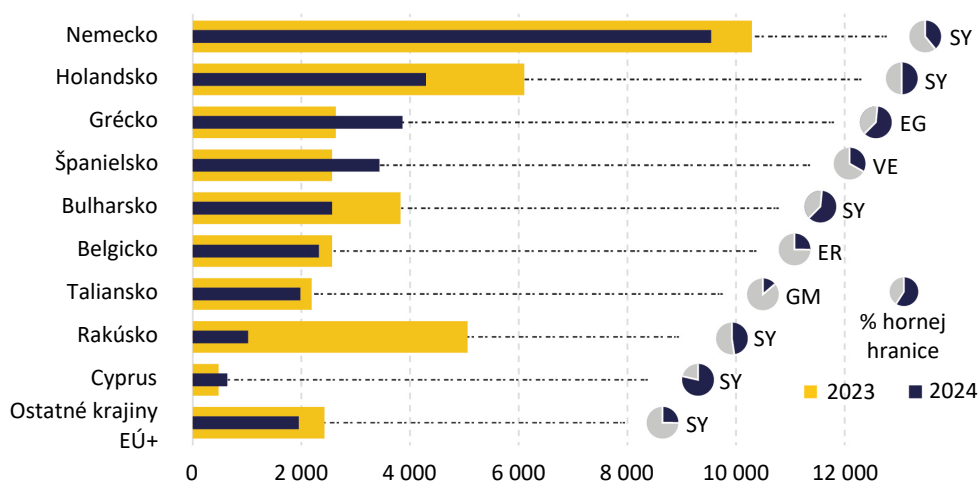
V roku 2024 samozvané maloleté osoby bez sprievodu podali 32 000 žiadostí o azyl, čo je približne o 16 % menej ako v roku 2023. Hoci Nemecko zaznamenalo mierny pokles, dostalo 9 600 žiadostí a s 30 % podielom na celkovom počte žiadostí naďalej zostalo hlavnou prijímajúcou krajinou (pozri obrázok 3). Grécko (3 900 žiadostí) prijalo bezprecedentný počet žiadostí maloletých osôb bez sprievodu, čo predstavuje nárast o 46 %. Takmer polovicu maloletých žiadateľov bez sprievodu v krajinách EÚ+ tvorili buď Sýrčania (10 000 žiadostí), alebo Afganci (4 500 žiadostí). Rekordný počet žiadostí podali maloleté osoby bez sprievodu z Egypta (2 900 žiadostí, takmer všetky v Grécku a Bulharsku), Ukrajiny a Peru.

V roku 2024 sa väčšina úsilia v oblasti podpory žiadateľov so zraniteľnosťami zamerala na maloleté osoby, najmä maloleté osoby bez sprievodu, a to prostredníctvom opatrení na zabezpečenie primeraného ubytovania, starostlivosti a liečby a iniciatív na doladovanie posúdení veku vo viacerých krajinách. Znepokojujúci jav niekedy pokračoval zaistením detí v krajinách EÚ+, ako sa uvádza v rozsudkoch súdov (a to aj na úrovni Európskeho súdu pre ľudské práva) a správach medzinárodných organizácií a organizácií občianskej spoločnosti. Dôraz sa kládol aj na ochranu žien, pričom justičné orgány zohrávajú významnú úlohu pri stanovovaní noriem a usmerňujúcich postupov (napríklad prelomové rozsudky Súdneho dvora Európskej únie [C-621/21](#), [C-646/21](#), [C-608/22](#) a [C-609/22](#)) a vnútroštátne orgány zaviedli

iniciatívy na posilnenie záruk pre obete sexuálneho násillia a mrzačenia ženských pohlavných orgánov/ženskej obriezky.

Obrázok 3. Krajiny EÚ+ s najvyšším počtom žiadostí samozvaných maloletých osôb bez sprievodu, rok 2024 v porovnaní s rokom 2023, a podiel podaných žiadostí podľa hlavnej štátnej príslušnosti maloletých osôb bez sprievodu, 2024

Poznámka: Údaje o žiadostiach maloletých osôb bez sprievodu neboli k dispozícii pre Francúzsko a Česko a čiastočne neboli k dispozícii pre Švajčiarsko.

Zdroj: Údaje agentúry EUAA z EPS k 3. februáru 2025

Záverečné poznámky

V roku 2024 bol azyl naďalej stredobodom mnohých verejných diskusií a politík v Európe, pričom prijatie Nového paktu o migrácii a azyle predstavovalo významný míľnik vo vývoji spoločného európskeho azylového systému. Hoci počet žiadostí v roku 2024 klesol o 11 %, krajiny EÚ+ dostali už druhý rok po sebe viac ako 1 milión žiadostí o medzinárodnú ochranu. Okrem toho 4,4 milióna vysídlených osôb z Ukrajiny dostalo v Európe dočasnú ochranu, čo viedlo k pokračujúcemu tlaku na vnútroštátne azylové a prijímacie systémy.

Hlavné úsilie vnútroštátnych orgánov sa sústredilo na zefektívnenie konaní o azyle s cieľom zefektívniť spracúvanie žiadostí a zaviesť strategické zmeny vo vnútroštátnych prijímacích systémoch s cieľom optimalizovať využívanie zdrojov. Napriek tomuto úsiliu sa stále vyskytovali prípady oneskoreného prístupu ku konaniu, preplnenosti, zvýšených bezpečnostných rizík a suboptimálneho prístupu k službám. Zároveň krajiny EÚ+ vyčlenili významné zdroje na plánovanie a realizáciu reforiem, ktoré vyžaduje Nový pakt o migrácii a azyle.

Pokračujúci prílev žiadateľov ďalej podnietil diskusie o účinnom riadení neoprávnenej migrácie pri súčasnom zabezpečení prístupu k ochrane pre osoby v núdzi. V posledných rokoch sa zdá, že diskusie a politiky v oblasti azylu sú medzi tvorcami politík čoraz reštriktívnejšie, a to aj v dôsledku politického tlaku zo strany domácich voličov. Snaha o zvýšenie účinnosti kontrol hraníc vrátane vnútorných hraníc niekedy viedla k postupom, ktoré bránili účinnému prístupu k ochrane na jednej strane alebo bezproblémovému fungovaniu schengenského systému na strane druhej. Úsilie o zníženie nákladov a optimalizáciu využívania ľudských a finančných zdrojov malo niekedy za následok zhoršenie prijímacích podmienok a výhod alebo k obmedzeniu prístupu k službám pre žiadateľov pri prijímaní.

Súdne inštitúcie na európskej aj vnútroštátnej úrovni takéto politiky preskúmali, pričom preukázali, že sú neoddeliteľnou súčasťou účinného fungovania azylových systémov, zohrávajú rozhodujúcu úlohu pri výklade súboru právnych predpisov EÚ v oblasti azylu a usmerňujú jeho praktické vykonávanie. S napredovaním praktického vykonávania Nového paktu o migrácii a azyle je dôležité, aby justičné orgány investovali do odbornej prípravy a profesijného rozvoja s cieľom ďalej rozvíjať odborné znalosti sudcov v otázkach, ktoré sú špecifické pre azyl a migráciu.

Je nepopierateľné, že európske krajiny vyčlenili dôležité zdroje na poskytovanie ochrany ľuďom v núdzi. S cieľom dať toto úsilie do kontextu, krajiny EÚ+ okrem prijatia viac ako 1 milióna žiadostí o medzinárodnú ochranu v roku 2024 vydali približne 746 000 rozhodnutí, ktorými sa osobám utekajúcim pred vojnou na Ukrajine udelila dočasná ochrana. Budúcnosť Ukrajiny je veľmi nepredvídateľná, pričom kľúčovým parametrom je smerovanie zahraničnej politiky USA v regióne. Potreby ochrany budú naďalej existovať, najmä v rámci integrácie vysídlených osôb z Ukrajiny. Európske krajiny opakovane vyjadrili svoj záväzok naďalej uspokojovať potreby vysídlených Ukrajincov a zároveň podporovať obnovu Ukrajiny. Zároveň toto obyvateľstvo nie je k dispozícii pre ukrajinský trh práce a pre prípadnú obnovu krajiny.

Nový pakt o migrácii a azyle, ktorý bol prijatý v roku 2024, odráža kompromis medzi krajinami, ktoré majú rôzne skúsenosti s migračnými tlakmi, a teda aj odlišné potreby. Jedným z testovacích kritérií počas jeho vykonávania bude schopnosť riešiť rozdielne potreby a nebyť

vnímaný buď ako príliš prísny a nedostatočne zameraný na ochranu, alebo ako príliš laxný a neurčený na výrazné riešenie neoprávnenej migrácie. Politický význam paktu by sa však nemal podceňovať. Je odrazom spolupráce európskych krajín pri určovaní a prijímaní *spoločného* rámca, založeného na *spoločných* hodnotách, smerujúceho k *spoločnému* cieľu: zachovať vernosť základným zásadám EÚ vytvorením rámca, ktorý ponúka nástroje na ochranu osôb v núdzi a dôstojný návrat osôb, ktoré ochranu nepotrebujú. Na dosiahnutie tohto významného prelomu vo vývoji CEAS bola kultúra spolupráce, ktorú EÚ budovala v priebehu desaťročí, katalyzátorom a hoci to môže byť pre Úniu charakteristické, nemalo by sa to považovať za samozrejmé.

Praktická hodnota a funkčnosť paktu sa v nadchádzajúcich rokoch naplno prejaví. Keďže členské štáty EÚ sa pripravujú na jeho vykonávanie, je potrebné zdôrazniť, že bez ohľadu na pokročilosť a komplexnosť rámca sa najzásadnejšia otázka týka jeho praktického a účinného využívania. Pakt musí tiež v praxi dokázať, že pomáha členským štátom riešiť naliehavé problémy na vnútroštátnej úrovni. Predstavuje jedinečnú príležitosť na urýchlenie zblížovania politík a postupov krajín EÚ v oblasti azylu. Bude potrebná intenzívna práca vnútroštátnych orgánov, ako aj podpora a usmernenie zo strany Európskej komisie a agentúr EÚ. Nejde len o materiálne a administratívne zdroje. Pre úspešné fungovanie európskeho azylového systému majú zásadný význam aj kvalifikované ľudské zdroje. Je preto nevyhnutné naďalej investovať do výmeny odborných znalostí, odbornej prípravy a profesijného rozvoja, ako aj do účinného a jasného výkladu praktických ustanovení paktu s cieľom usmerniť jeho vykonávanie. Hoci hlavnými aktérmi, ktorí riadia vykonávanie paktu, sú inštitúcie EÚ a vnútroštátne inštitúcie, úzka spolupráca s občianskou spoločnosťou, miestnymi organizáciami a miestnymi orgánmi je rovnako dôležitá na zabezpečenie toho, aby všetky zainteresované strany v tejto oblasti ťahali za jeden povraz. Okrem kľúčových zdrojov operačných skúseností a odborných znalostí v oblasti azylu môžu títo aktéri na regionálnej a miestnej úrovni poskytnúť prínosnú spätnú väzbu o vplyve paktu v praxi a ponúknuť informované návrhy na riešenie praktických výziev, ako je riešenie záruk pre žiadateľov s osobitnými potrebami.

V nadchádzajúcich rokoch budú musieť krajiny EÚ+ prekonať samy seba pri zavádzaní opatrení na vykonávanie paktu, pričom budú dostávať stále vysoký počet prichádzajúcich žiadostí o ochranu a zároveň budú prevádzkovať dva paralelné systémy, ktoré budú spracúvať staré a nové žiadosti podľa rôzneho súboru pravidiel. Agentúra EUAA bude ako centrum odborných poznatkov EÚ pre oblasť azylu naďalej poskytovať technickú a operačnú podporu, ako aj podporu v oblasti odbornej prípravy krajinám EÚ+ počas tohto prechodného obdobia aj po ňom. Kľúčovým príspevkom agentúry je špecializovaný program zameraný na pakt, ktorý vyvíja a poskytuje kvalitné nástroje a služby na pomoc pri vykonávaní paktu. Agentúra bude monitorovať operačné a technické uplatňovanie súboru právnych predpisov EÚ v oblasti azylu a bude spolupracovať s krajinami EÚ+ na identifikácii a riešení možných nedostatkov vo fungovaní ich azylových a prijímacích systémov, pričom prvé pilotné cvičenia sa uskutočnia v roku 2025. V kolektívnom úsilí riešiť migračné tlaky v Európe konštruktívnym prístupom orientovaným na ochranu bude dobre vybavená agentúra EUAA zohrávať nezastupiteľnú úlohu.

Správa o azyle 2025: Zhrnutie

Správa o azyle 2025 ako hlavný zdroj informácií o medzinárodnej ochrane v Európe poskytuje komplexný prehľad kľúčového vývoja v oblasti azylu v roku 2024. Zhrnutie predstavuje skrátenú verziu hlavnej správy.

Agentúra Európskej únie pre azyl (EUAA) zhromažďuje informácie o všetkých aspektoch spoločného európskeho azylového systému. Na tento účel sa v správe vykresľujú hlavné trendy v politikách, postupoch a právnych predpisoch týkajúcich sa medzinárodnej ochrany a uvádzajú sa v nej kľúčové ukazovatele pre referenčný rok 2024. Správa obsahuje príklady judikatúry na výklad európskych a vnútroštátnych právnych predpisov v kontexte súboru právnych predpisov EÚ v oblasti azylu.

Správa o azyle 2025 čerpá z informácií zo širokého spektra zdrojov – vrátane názorov vnútroštátnych orgánov, inštitúcií EÚ, medzinárodných organizácií, organizácií občianskej spoločnosti a akademickej obce – s cieľom zahrnúť rôzne hľadiská. Správa, ktorá sa vzťahuje na obdobie od 1. januára do 31. decembra 2024, slúži ako referencia o najnovšom vývoji v oblasti medzinárodnej ochrany v Európe.